

Motion till riksdagen

1988/89: A750

av Rune Thorén (c)

Sex timmars arbetsdag

Frågan om arbetstidsförkortning diskuteras från och till. Just nu menar många, att vi kommer att få brist på arbetskraft vid sekelskiftet och att en förkortning av arbetsdagen därför skulle vara otänkbar. Några kommuner liksom landsting har diskuterat övergång till 6 timmars arbetsdag bl.a. för vårdpersonal. Enligt min mening föreligger många fördelar att på sikt gå in för en 6-timmars arbetsdag. I en debattartikel i Aftonbladet den 15 januari 1989 har statstjänstemannaförbundets ordförande Olle Söderman tagit fram en del argument och han gör det så bra, att jag tar mig friheten att citera honom enligt följande. "På 1950-talet förvärvsarbetade männen 48 timmar per vecka. Kvinnorna förvärvsarbetade då i en mycket begränsad omfattning. Nu arbetar däremot de flesta kvinnor. Totalt sett har arbetstiden ökat kraftigt under de senaste decennierna. Den genomsnittliga arbetstiden per hushåll är idag avsevärt högre än på 1950-talet. Den kommer dessutom att fortsätta att öka in på 90-talet, främst beroende på att kvinnornas genomsnittliga arbetstid fortsätter att öka. Till detta kommer att "kring-tiden" före och efter arbetet ökat i takt med det moderna samhällets uppbyggnad. Tiden för arbetsresor har ökat genom att bostäder och arbetsplatser separerats. Närservicen har försämrats. Småbutiker, postkontor och andra serviceinrättningar har lagts ner och ersatts av köpcentra och stormarknader. Daghem, fritidshem och skolor ligger ofta fel i förhållande till vägen till föräldrarnas arbetsplatser. Oregelbundna arbetstider har ytterligare bidragit till att minska familjemedlemmarnas möjligheter till gemensam samvaro.

Idag borde det vara självklart att män och kvinnor skall ha lika villkor både i familjen och i arbetslivet. Men våra långa och krävande arbetsdagar har tvingat fram en segregerad arbetsmarknad där många kvinnor arbetar deltid och i mångt och mycket är förlorarna.

Allt detta har medfört att behovet av en generell förkortning av arbetstiden är större än på mycket länge. Detta gäller inte bara småbarnsföräldrar. Med nuvarande arbetstider och brister i den samhälleliga omsorgen och servicen tvingas stora grupper äldre barn och ungdomar klara sig på egen hand under lång tid i bostadsområden som är tömda på vuxna under eftermiddagarna. Kontakten mellan tonårsbarn och föräldrar är mycket viktig. Skolbarn behöver stöd när de skall göra sina läxor o.s.v. Även andra gruppers sociala kontakter drabbas av långa arbetstider. I ett längre perspektiv är detta mycket kostsamt för samhället. Kostnader i form av social- och hälsovård samt polisiära insatser. En generell arbetstidsförkortning skulle vara en investering i kommande generationer.

Förslitningsskador som följd av monotona, ensidiga arbeten i hårt tempo drabbar människor i alla åldrar och på senare år i allt högre grad unga människor”.

Så långt vad statstjänstemannaförbundets ordförande anförde i sin artikel och som jag kan instämma i. Utöver själva 6-timmarsdagen erfordras naturligtvis att vi även åtgärdar de brister som Söderman pekar på i sin artikel, nämligen att vi fått ett samhälle där bostaden ligger långt från såväl arbete som kulturell, social och kommersiell service. Inom centerpartiet har vi hävdat att vi måste få närmare mellan dessa funktioner och i stället få någon form av s.k. lokalsamhälle.

Sjukfrånvaron är ett stort problem på många arbetsplatser. Säkerligen skulle densamma minska kraftigt, om den dagliga arbetstiden förkortades till 6 timmar. Erfarenheterna från ett företag i landet, som för några år sedan genomförde 6-timmars arbetsdag i tvåskift, var just att sjukfrånvaron minskade och att personalen både blev friskare och trivdes bättre. Den kortare arbetstiden kommer säkerligen att innebära att många serviceföretag, industrier och även olika slag av samhällsservice kommer att införa tvåskift. Detta kan ej vara till nackdel utan tvärtom till fördel på så sätt, att många då kan få den service man önskar utan att behöva ta ledigt från sitt arbete. Såväl den enskilde som arbetsgivaren och samhället i sin helhet torde tjäna på detta.

Genom en övergång till 6-timmars arbetsdag skulle många som idag arbetar deltid kunna arbeta full tid och därmed få bättre pensionsvillkor än nu. Risker att vi framåt sekelskiftet skulle få ont om arbetskraft är troligen överdriven. Samtidigt pågår nämligen diskussioner om att finna former för att äldre människor, som redan pensionerats, skulle få möjlighet att göra en insats. Det är viktigt att vi snarast försöker finna sådana former. För väldigt många människor är det viktigt att känna att man behövs och att man är till ”någon nytta”. I sådana fall är det kanske inte alls tal om 6 timmars arbetsdag utan om betydligt mindre. Men det ingår i själva livskvalitetsbegreppet och kan sammantaget också få stor betydelse för den samlade arbetsinsatsen i vårt samhälle. Stelbent byråkratiskt tänkande får inte hindra oss från att finna former för att dessa människor också skall kunna få en bättre livskvalitet än vad man nu kanske upplever sig ha. Det handlar i sådana fall oftast inte om pengar utan om helt andra saker.

6 timmars arbetsdag är inte en fråga där vi ökar arbetskraftsbehovet med 25 % och likaså lönekostnaden utan i stället innehåller den så många andra faktorer som är viktiga såväl för den enskilda människan som samhället i stort. Därför är det av största vikt att vi så snart som möjligt tar ställning i denna fråga.

Självklart kan man inte genom ett enda beslut genomföra 6 timmars arbetsdag. Men det är viktigt att vi nu tar ställning för målet att senast år 2010 ha genomfört 6-timmarsdagen för alla.

Hemställan

Mot. 1988/89

A750

Mot bakgrund av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om målet att en sex timmars arbetsdag skall vara genomförd för alla senast år 2010.

Stockholm den 25 januari 1989

Rune Thorén (c)